Administracinė byla Nr. A[662]-1081/2010
Procesinio sprendimo kategorija 16.2; 16.5
(S)

LIETUVOS VYRIAUSIASIS ADMINISTRACINIS TEISMAS

S P R E N D I M A S
LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2010 m. liepos 30 d.
Vilnius

Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Audriaus Bakavecko (pranešėjas), Laimės Baltrūnaitės ir Artūro Drigoto (kolegijos pirmininkas),
sekretoriaujant Galinai Lavrinovič,
dalyvaujant pareiškėjui G. V.,
pareiškėjo atstovei Gemai Zapasnykienei,
atsakovo atstovei Jovitai Gelgaudienei-Fiodorovienei,
viešame teismo posėdyje apeliacine tvarka išnagrinėjo administracinę bylą pagal pareiškėjo G. V. apeliacinį skundą dėl Vilniaus apygardos administracinio teismo 2009 m. rugpjūčio 28 d. sprendimo administracinėje byloje pagal pareiškėjo G. V. skundą atsakovams Vilniaus apskrities vyriausiajam policijos komisariatui ir Policijos departamentui prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos dėl sprendimų panaikinimo ir įpareigojimo atlikti veiksmus.

Teisėjų kolegija

n u s t a t ė:

I.

Pareiškėjas G. V. skundu (b. l. 2-5) kreipėsi į Vilniaus apygardos administracinį teismą, prašydamas panaikinti Vilniaus apskrities vyriausiojo policijos komisariato (toliau – ir Institucija) 2009 m. kovo 3 d. sprendimą Nr. 10-S-4322, kuriuo atsisakyta atnaujinti tarnybinį patikrinimą; panaikinti Policijos departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos Vidaus tyrimų valdybos (toliau – ir Departamentas) 2009 m. balandžio 29 d. sprendimą Nr. 5-1l-S-177, kuriuo atsisakyta įpareigoti Instituciją atnaujinti tarnybinį patikrinimą dėl pareiškėjo sveikatos sutrikdymo; įpareigoti Instituciją atnaujinti sustabdytą tarnybinį patikrinimą dėl pareiškėjo sveikatos sutrikdymo ir surašyti tarnybinio patikrinimo išvadą, kuria pripažinti, kad pareiškėjas buvo sužalotas dėl tarnybinių pareigų atlikimo.

Paaiškino, kad 2007 m. sausio mėnesį buvo sužalotas prie Parko g. 44, Vilniuje, esančio daugiabučio gyvenamojo namo. Ikiteisminio tyrimo metu buvo pripažintas nukentėjusiuoju, jo patirtas sužalojimas vertintinas kaip nežymus sveikatos sutrikdymas. Sužalotas buvo po to, kai įtartinam asmeniui prisistatęs policijos pareigūnu paprašė prisistatyti ir paaiškinti, ką šis veikia daugiabučio namo rūsyje. Nurodė, kad 2009 m. sausio 29 d. kreipėsi į Vilniaus apygardos prokuratūrą, prašydamas pateikti duomenis iš ikiteisminio tyrimo medžiagos. Juos gavęs, 2009 m. vasario 23 d. kreipėsi į Institucijos viršininką, prašydamas atnaujinti sustabdytą tarnybinį patikrinimą ir surašyti tarnybinio patikrinimo išvadą. 2009 m. kovo 3 d. iš Institucijos gavo 2009 m.

kovo 2 d. raštą Nr. 10-S-4322 „Dėl informacijos pateikimo“, kuriuo buvo informuotas apie tai, jog ikiteisminis tyrimas dėl sužalojimo aplinkybių dar nebaigtas, nes ikiteisminio tyrimo medžiagoje nėra jokių duomenų, liudijančių, kad sužalojimas yra susijęs su tarnyba, asmuo, padaręs šią nusikalstamą veiką, nenustatytas. Taip pat nurodyta, kad tarnybinis patikrinimas bus atnaujintas tik kai bus priimtas procesinis sprendimas minėto ikiteisminio tyrimo metu. Su tuo nesutiko, nes ikiteisminio tyrimo objektas yra nusikalstama veika, kuria žala padaryta jo sveikatai, o tai, kiek nusikalstama veika yra susijusi su tarnyba, pareiškėjo manymu, turi būti nustatyta ne ikiteisminio tyrimo metu, o atliekant tarnybinį patikrinimą.

Nesutiko su Institucijos pozicija sustabdyti tarnybinį patikrinimą iki tol, kol bus pabaigtas ikiteisminis tyrimas ir priimtas galutinis sprendimas byloje. Nurodė, kad vidaus reikalų ministro 2004 m. balandžio 23 d. įsakymu Nr. 1V-138 patvirtintose Nustatymo, ar vidaus tarnybos sistemos pareigūno mirtis ar sveikatos sutrikdymas susijęs su tarnybinių pareigų atlikimu arba jo tarnyba, o vidaus reikalų profesinio mokymo įstaigų kursanto - su profesiniu ar įvadiniu mokymu, taisyklėse (toliau – ir Taisyklės) nėra normų, siejančių tarnybinio patikrinimo eigą su ikiteisminio tyrimo pabaiga - tarnybinis patikrinimas stabdomas, jei reikalinga ikiteisminio tyrimo išvada. Taisyklėse nėra tiksliai apibrėžta, kokia turi būti ikiteisminio tyrimo išvada (kokia forma pateikiama), dėl kurios gali būti sustabdytas tarnybinis patikrinimas (Taisyklių 9 p.). Pareiškėjo manymu, išvada apie sveikatos sutrikdymą ir apie tai, jog yra pripažintas nukentėjusiuoju, yra pakankamas pagrindas tarnybinio patikrinimo atnaujinimui ir užbaigimui.

Nurodė Vidaus tarnybos statuto (toliau – ir Statutas) 3 straipsnio 9 dalies 2 punktą, įpareigojantį kiekvieną pareigūną, kuris privalo „sužinojęs apie rengiamą ar daromą teisės pažeidimą, taip pat pats būdamas liudytoju, imtis neatidėliotinų priemonių užkirsti kelią rengiamam arba daromam teisės pažeidimui“. Pabrėžė, kad šiuo atveju aktualus ir Policijos veiklos įstatymo 21 straipsnio 1 dalies 2 punktas. Nurodė, jog norėjo sulaikyti asmenį, kuris siekė pasišalinti iš nusikaltimo vietos (namo rūsyje esantys gyventojų sandėliukai buvo apvogti), todėl teiginiai, jog patirtas sužalojimas nėra susijęs su tarnybinių pareigų vykdymu, pareiškėjo manymu, yra nepagrįsti ir klaidinantys.

Atsakovas Vilniaus apskrities vyriausiasis policijos komisariatas atsiliepimu į skundą (b. l. 10-12) prašė skundą atmesti kaip nepagrįstą.

Paaiškino, kad Vilniaus miesto 4 policijos komisariate buvo pradėtas ikiteisminis tyrimas Nr. 15-1-046-07 pagal Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso (toliau – ir BK) 138 straipsnio 1 dalį („Nesunkus sveikatos sutrikdymas“), pareiškėjas pripažintas nukentėjusiuoju, Institucijoje buvo pradėtas tarnybinis patikrinimas dėl G. V. traumos. Tarnybinio patikrinimo metu nustatyta, kad G. V. dirbo nuo 2007 m. sausio 13 d., 22.30 val., iki 2007 m. sausio 14 d., 8.30 val., o 2007 m. sausio 14 d., nuo 8.30 val., jam buvo poilsio diena. Priėjo prie išvados, kad G. V. buvo sužalotas ne tarnybos metu. Atkreipė dėmesį, kad 2007 m. sausio 14 d. pareiškėjui buvo išduotas nedarbingumo pažymėjimas Nr. 2540221, kuriame nurodyta nedarbingumo priežastis - nelaimingas atsitikimas buityje, diagnozė pagal TLK-10 kodą S51.0. Pažymėjo, kad ikiteisminis tyrimas Nr. 15-1-046-07 dėl G. V. padaryto nesunkaus sveikatos sutrikdymo nebaigtas, nes nėra nustatytas baudžiamojon atsakomybės trauktinas asmuo. Ikiteisminio tyrimo metu negauta objektyvių duomenų, patvirtinančių, kad G. V. buvo sužalotas dėl pareigūno statuso ar savo tarnybinių pareigų atlikimo, o prisistatymas policijos pareigūnu, atsakovo manymu, nėra teisiškai reikšmingas kompensacijos mokėjimo kontekste.

Nurodė, kad Statuto 40 straipsnio 3 dalyje numatyta kompensacija mokama pareigūnams šiais atvejais: 1) kai pareigūno sveikata buvo sutrikdyta atliekant tarnybines pareigas, jei tarp šių pareigų atlikimo, susijusio su padidėjusiu pavojumi ar padidėjusia rizika pareigūno gyvybei ar sveikatai, ir pareigūno sveikatos sutrikdymo yra priežastinis ryšis; 2) kai pareigūno sveikata buvo sutrikdyta dėl pareigūno tarnyboje atliekamų ar atliktų pareigų arba dėl pareigūno statuso (pavyzdžiui, trečiųjų asmenų neteisėtos veikos prieš pareigūną motyvu buvo pareigūno tarnyboje atlikti veiksmai). Pažymėjo, kad Statuto 40 straipsnio 3 dalies bei 41 straipsnio 1 ir 2 dalių nuostatų analizė leidžia teigti, jog draudimo išmokos mokamos visais atvejais, kai pareigūnas žūsta ar yra

sužalojamas tarnybos metu (išskyrus nedraudiminius įvykius), o kompensacijos - tik tais atvejais, kai pareigūnas žūsta ar yra sužalojamas (susižaloja) tarnybinių pareigų vykdymo metu, jei tarnybinių pareigų vykdymas susijęs su padidėjusiu pavojumi pareigūnų gyvybei ar sveikatai, arba yra nužudomas, jo sveikata yra sutrikdoma dėl tarnybinių pareigų vykdymo ar pareigūno statuso. Tais atvejais, kai pareigūno sveikata buvo sutrikdyta tarnybos metu, tačiau ne dėl aukščiau nurodytų priežasčių, pareigūnas turi teisę į išmoką, kurios mokėjimo tvarką nustato valstybinio socialinio draudimo santykius reglamentuojantys teisės aktai. Atkreipė dėmesį į Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2007 m. gruodžio 30 d. nutartį Nr. A^9-1123/2007.

II.

Vilniaus apygardos administracinis teismas 2009 m. rugpjūčio 28 d. sprendimu skundą atmetė.

Teismas nurodė Statuto 3 straipsnio 9 dalį ir pažymėjo, kad tai, jog būdamas Institucijos Vilniaus miesto 4 policijos komisariato viešosios policijos Operatyvaus valdymo poskyrio vyresniuoju postiniu pareiškėjas privalo vykdyti ir teisės aktais nustatytas funkcijas pažymima ir jo pareigybės aprašymo 6.8. punkte. Pabrėžė, kad tik neginčytinai nustačius, jog pareigūnas sužalojamas vykdant Statuto 3 straipsnio 9 dalyje nurodytas ar kitais teisės aktais nustatytas pareigas, vadovaujantis Statuto 40 straipsnio 3 dalies nuostatomis, toks pareigūnas įgyja teisę į įstatymu numatytas kompensacijas.

Atkreipė dėmesį į Taisyklių 9 punktą ir pažymėjo, kad skundžiamuose Institucijos bei Departamento sprendimuose nurodoma, jog nėra duomenų, kad G. V. 2007 m. sausio 14 d. padaryti sužalojimai yra susiję su tarnyba - nenustatytas nusikalstamą veiką padaręs asmuo, nėra betarpiškai pareiškėjo sveikatos sužalojimo aplinkybes mačiusių liudytojų. Pažymėjo, kad G. V. minėtų aplinkybių iš esmės neginčija. Jokių kitų objektyvių įrodymų, kurie galėtų būti vertinami sprendžiant pareiškėjo sužalojimo susiejimą su tarnybinių pareigų vykdymu klausimą, pareiškėjas teisminio nagrinėjimo metu nepateikė.

Pareiškėjo nurodytus argumentus, jog byloje esantys duomenys apie tai, kad jis buvo sužalotas asmens po to, kai pasakė, jog yra policijos pareigūnas ir pareikalavo sustoti, yra išvardinti jo apklausos protokole ir kad tai yra pakankamas pagrindas tarnybinio patikrinimo išvadai surašyti, teismas nelaikė pagrįstais. Konstatavo, kad, nesant neginčijamų įrodymų, kurie patvirtintų, jog 2007 m. sausio 14 d. G. V. buvo sužalotas dėl tarnybinių pareigų vykdymo, Institucijos viršininkas, vadovaudamasis Taisyklių 9 punktu, 2007 m. vasario 14 d. sprendimu pagrįstai sustabdė tarnybinį patikrinimą iki bus pateikta ikiteisminio tyrimo institucijų išvada. Kadangi joks procesinis sprendimas ikiteisminio tyrimo byloje nebuvo priimtas, naujų duomenų apie pareiškėjo sužalojimo faktą negauta, teismo nuomone, Departamentas 2009 m. kovo 3 d. sprendimu pagrįstai atmetė G. V. prašymą dėl tarnybinio tyrimo atnaujinimo.

III.

G. V. apeliaciniu skundu (b. l. 111-113) prašo pirmosios instancijos teismo sprendimą panaikinti ir priimti naują sprendimą – tenkinti jo skundą ir pripažinti neteisėtais ir nepagrįstai atsakovų priimtus sprendimus bei įpareigoti atnaujinti tarnybinį patikrinimą ir surašyti tarnybinio patikrinimo išvadą.

Pabrėžia, kad yra konstatuota, jog jis tapo nusikalstamos veikos auka, nes ikiteisminio tyrimo metu yra pripažintas nukentėjusiuoju. Nurodo, kad padarytas sužalojimas objektyviai atitinka jo parodymus. Taip pat nekyla abejonių, kad jis buvo sužalotas daugiabučio namo rūsyje, kuriame buvo įvykdyti plėšimai. Prieina prie išvados, kad jis buvo sužalotas dėl to, jog vykdė Policijos veiklos įstatymo 21 straipsnio 1 dalies 2 punkte, Statuto 3 straipsnio 9 dalies 2, 3 punktuose numatytas pareigas. Atkreipia dėmesį, kad Institucija nenustatė, jog jis nesilaikė teisės

aktų nustatytų įpareigojimų, todėl nesupranta, kokiu pagrindu abejojama jo teiginiais. Pabrėžia, kad jokie papildomi įrodymai nebuvo ir negalėtų būti pateikti. Pažymi, kad tiek ikiteisminio tyrimo metu, tiek tarnybinio patikrinimo metu surinkti duomenys nėra vien tik jo paaiškinimai, taip pat yra įvykio vietos apžiūros protokolas, teismo medicinos ekspertų išvada, liudytojų parodymai ir pan. Atkreipia dėmesį į tai, kad didelė dalis nusikalstamų veikų apskritai nėra išaiškinama, tačiau tai, pareiškėjo nuomone, negali būti pagrindu vilkinti sprendimo dėl socialinės garantijos priėmimo. Atkreipia dėmesį, jog už melagingų parodymų davimą ikiteisminio tyrimo metu yra numatyta baudžiamoji atsakomybė. Mano, kad Institucijos sprendimas negali būti paliktas galioti kaip teisėtas net tuo atveju, jei teismas pripažintų, kad tarnybinis patikrinimas negali būti užbaigtas šiuo momentu.

Atsakovas Vilniaus apskrities vyriausiasis policijos komisariatas atsiliepimu į apeliacinį skundą (b. l. 116-117) prašo apeliacinį skundą atmesti kaip nepagrįstą ir pirmosios instancijos teismo sprendimą palikti nepakeistą. Nurodo Statuto 40 straipsnio 5 dalį, Taisyklių 5-11 punktus ir pažymi, kad nagrinėjamu atveju nėra aplinkybių, leidžiančių teigti, kad pareiškėjas buvo sužalotas dėl savo tarnybinių pareigų atlikimo ar statuso.

Atsakovas Policijos departamentas prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos atsiliepimu į apeliacinį skundą (b. l. 119) prašo apeliacinį skundą atmesti ir pirmosios instancijos teismo sprendimą palikti nepakeistą.

Teisėjų kolegija

k o n s t a t u o j a:

IV.

Apeliacinis skundas tenkintinas iš dalies.

Nagrinėjamu atveju ginčas kilo dėl Vilniaus apskrities vyriausiojo policijos komisariato 2009-03-12 sprendimo Nr. 10–S–4322 „Dėl informacijos pateikimo“ ir Policijos departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos 2009-04-29 sprendimo Nr. 5–11–S–117 „Dėl Jūsų prašymo“, kuriais atsisakyta atnaujinti tarnybinį patikrinimą dėl pareiškėjo sveikatos sutrikdymo, ir įpareigojimo atlikti veiksmus.

Kaip matyti iš pirmosios instancijos teismui pateikto skundo, jame suformuluoti materialiniai teisiniai reikalavimai, kuriais pareiškėjas prašo panaikinti atsakovų priimtus anksčiau nurodytus sprendimus, įpareigoti Vilniaus apskrities vyriausiąjį policijos komisariatą atnaujinti sustabdytą tarnybinį patikrinimą bei įpareigoti surašyti patikrinimo išvadą, kuria pripažinti, kad buvo sužalotas dėl tarnybinių pareigų atlikimo. Vilniaus apygardos administracinis teismas savo sprendime pasisakė tik tuo aspektu, ar G. V. sveikatos sutrikdymas susijęs su tarnybiniu pareigu atlikimu ar ne, ir visiškai netyrė tarnybinio patikrinimo atnaujinimo klausimo. Kadangi konstatavimas, ar sveikatos sutrikdymas yra susijęs su tarnybiniu pareigu atlikimu Vidaus tarnybos statuto 40 straipsnio 3 dalies prasme yra tarnybinio patikrinimo tyrimo dalykas, tai pirmosios instancijos teismas pirmiausia turėjo nagrinėti kilusį ginčą dėl tarnybinio patikrinimo atnaujinimo. Tik atnaujinus tarnybinį patikrinimą ir patvirtinus tarnybinio patikrinimo išvadą dėl sveikatos sutrikdymo, galėtų būti keliamas ginčas dėl sveikatos sutrikdymo sąsajumo su tarnybinių pareigų atlikimu. Toks materialinio teisinio reikalavimo pareiškimas yra išankstinis ir gali būti siejamas su viešojo administravimo subjekto pavadavimu (tam tikros administracinės procedūros atlikimu, t. y. jo kompetencijai priskirtų funkcijų vykdymu) ir sprendimo, priskirto jo kompetencijai, priėmimu. Todėl pirmosios instancijos teismo sprendimas naikintinas ir iš esmės pasisakytina dėl tarnybinio patikrinimo atnaujinimo.

Nustatymo, ar vidaus tarnybos sistemos pareigūno mirtis bei sveikatos sutrikdymas susijęs su tarnybinių pareigų atlikimu arba jo tarnyba, o vidaus reikalų profesinio mokymo įstaigų kursanto - su profesiniu ar įvadiniu mokymu, tvarką reglamentuoja Lietuvos Respublikos vidaus reikalų

ministro 2004-04-23 d. įsakymu Nr. 1V-138 patvirtintos Nustatymo, ar vidaus tarnybos sistemos pareigūno mirtis ar sveikatos sutrikdymas susijęs su tarnybinių pareigų atlikimu arba jo tarnyba, o vidaus reikalų profesinio mokymo įstaigų kursanto - su profesiniu ar įvadiniu mokymu, taisyklės (toliau – Taisyklės). Šių Taisyklių 9 punkte nustatyta, jog jeigu reikalinga ikiteisminio tyrimo institucijų išvada, tarnybinis patikrinimas gali būti sustabdytas. Tarnybinį patikrinimą atliekantis valstybės tarnautojas ar komisija surašo motyvuotą tarnybinį pranešimą dėl tarnybinio patikrinimo sustabdymo, kurį tvirtina įstaigos vadovas. Tokiu atveju tarnybinio patikrinimo atlikimo terminas toliau skaičiuojamas nuo ikiteisminio tyrimo institucijos išvados gavimo dienos.

Iš pateikto teisinio reguliavimo seka, jog tarnybinis patikrinimas gali būti sustabdytas tik esant vienintelei sąlygai, t. y. kai reikalinga ikiteisminio tyrimo institucijų išvada. Pagal Taisyklių 4 punktą, pareigūnui, kursantui mirus ar esant sveikatos sutrikdymui, taip pat esant įtarimų, kad jis galėjo būti užkrėstas sunkia liga, atliekamas tarnybinis patikrinimas, kurio tikslas yra nustatyti priežastinį ryšį tarp pareigūno mirties ar sveikatos sutrikdymo ir tarnybos, arba tarp kursanto mirties ar sveikatos sutrikdymo ir profesinio ar įvadinio mokymo. Taigi pareigūno (kursanto) mirties ar sveikatos sutrikdymo atveju atliekamo tarnybinio patikrinimo tikslas yra nustatyti, ar pareigūno (kursanto) mirtis ar sveikatos sutrikdymas sietinas su tarnybiniu pareigų atlikimu ar jo tarnyba (pareigūno statusu) bei priežastinio ryšio tarp šių aplinkybių konstatavimu. Tai reiškia, kad analogišką informaciją, kurį įvardijama Taisyklėse kaip išvada, turėtų būti prašoma ir pateikti tam tikra ikiteisminio tyrimo institucija. Atsižvelgiant į pareigūno (kursanto) mirties ar sveikatos sutrikdymo atvejais atliekamo tarnybinio patikrinimo bei ikiteisminio tyrimo tikslus, teisėjų kolegijos nuomone, tarnybinio patikrinimo sustabdymas negali būti siejamas vien tik su procesinio sprendimo ikiteisminio tyrimo byloje priėmimu.

Byloje nustatyta, kad Vilniaus miesto vyriausiojo policijos komisariato Vidaus tyrimų poskyrio 2007-02-14 tarnybiniu pranešimu Nr. 10–7–I1–26 „Dėl tarnybinio patikrinimo, atliekamo dėl Vilniaus m. VPK ketvirtojo PK VP OVP BG vyresniojo postinio G. V. patirtos traumos, sustabdymo“ tarnybinis patikrinimas sustabdytas kol bus priimtas procesinis sprendimas ikiteisminio tyrimo byloje. Iš šio dokumento visiškai neaišku, kodėl atliekamas tarnybinis patikrinimas sustabdomas ir kokią įtaką tam turi atliekamas ikiteisminis tyrimas. Kita vertus, byloje pateikta ikiteisminio tyrimo medžiaga (liudytojų apklausos protokolai ir kt.), iš kurios matyti visos įvykio aplinkybės, reikalingos pagrįstai išvadai padaryti. Toks sustabdymo susiejimas su procesinio sprendimo priėmimu ikiteisminio tyrimo byloje nėra teisėtas ir pagrįstas, todėl tarnybinis patikrinimas atnaujintinas.

Pirmosios instancijos teismas netinkamai interpretavo ir taikė materialinės teisės normas, todėl priimtas sprendimas negali būti pripažįstamas teisėtu ir pagrįstu. Teismo sprendimas naikintinas ir priimtinas naujas sprendimas.

Teisėjų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 140 straipsnio 1 dalies 2 punktu,

n u s p r e n d ž i a:

Pareiškėjo G. V. apeliacinį skundą tenkinti iš dalies.

Vilniaus apygardos administracinio teismo 2009 m. rugpjūčio 28 d. sprendimą panaikinti ir priimti naują sprendimą – skundą tenkinti iš dalies: panaikinti Vilniaus apskrities vyriausiojo policijos komisariato 2009-03-12 sprendimą Nr. 10–S–4322 „Dėl informacijos pateikimo“ ir Policijos departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos 2009-04-29 sprendimą Nr. 5–11–S–117 „Dėl Jūsų prašymo“; įpareigoti Vilniaus apskrities vyriausiąjį policijos komisariatą atnaujinti tarnybinį patikrinimą dėl vyresniojo postinio G. V. patirtos traumos; kitoje dalyje skundą atmesti.

Sprendimas neskundžiamas.

Teisėjai

Audrius Bakaveckas

Laimė

Baltrūnaitė

Artūras Drigotas